

Verlag - Veldbijeenkomsten Go Fresh, zomer 2015

In opdracht van Deltares, projectleiding Go Fresh, heeft ZLTO op 4- en op 25 augustus 2015 veldbijeenkomsten georganiseerd bij twee van de drie Go Fresh onderzoeken in de provincie Zeeland. Een derde bijeenkomst (Drains2Buffer) volgt mogelijk in het najaar; desbetreffende proef is wegens omstandigheden afgelopen tijd niet gemonitord.

1) De Freshmaker

Praktijkproef met ondergrondse wateropslag

2) Kreekrug Infiltratie Systeem

Praktijkproef met de groei van een zoetwaterbel door infiltratie van aflopend duinwater in peilgestuurde drainage.

3) Drains2Buffer

Praktijkproef/experiment met drainage in ongerijpte klei

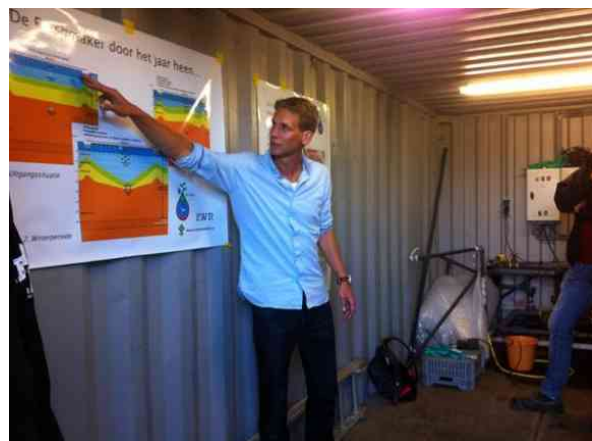
Doel was boeren en tuinders in het veld te laten zien wat de resultaten zijn van de Fresh-maker (4 augustus) en de Kreekruginfiltratie (25 augustus). Het ontvangst was bij desbetreffende ondernemer op het bedrijf. Deze kon vertelde collega's zijn praktische ervaringen. Verder was desbetreffende onderzoeker (resp Koen Zuurbier en Esther van Baaren) aanwezig om de wetenschappelijke toelichting te verzorgen. Zij monitoren de proeven. Deelnemers ontvingen een flyer met een toelichting over desbetreffende proef. Beide bijeenkomsten zijn voorgezeten door een ZLTO bestuurder, respectievelijk Olav Kavelaars en Peter de Koeijer.

De Freshmaker

4 augustus

De Freshmaker is op het bedrijf van de familie LouwerseRijk – Boonman in Ovezande. Dit is een fruitteeltbedrijf. Totaal waren ongeveer 20 personen aanwezig. Aanwezige fruittelers waren vooral benieuwd welk zoet water systeem passend is op het eigen bedrijf.

Hierbij een foto-impressie:

Kreekruuginfiltratiesysteem

25 augustus

Het Kreekruuginfiltratiesysteem is op het bedrijf van de gebroeders Louwerse in Serooskerke, zij kweken diverse groenten. Hun buurman Sanderse is akkerbouwer en gebruikt dit systeem ook. Totaal waren ongeveer 25 personen aanwezig (waarvan circa 15 boeren) bij de GO-FRESH veldbijeenkomst Kreekruuginfiltratieproef. Bij start van de bijeenkomst regende het erg hard maar Werner had in zijn schuur ruimte gemaakt voor de bijeenkomst. Peter de Koeijer van ZLTO opende de bijeenkomst en Werner heeft uitleg gegeven over het systeem. Daarna is de groep in de iets minder harde regen het veld in geweest en hebben we het systeem bekeken. De kennisaanbieders (zijnde Esther van Baaren en Jeroen Veraart vanuit het consortium) hebben niet veel hoeven toe te voegen; Werner heeft alle meettechnieken en locaties (goed) uitgelegd inclusief de resultaten. Esther heeft nog wat toegevoegd over de theorie en wat het consortium de komende jaren gaat doen. Tijdens het veldbezoek en na de plenaire deel van de bijeenkomst waren er discussies in kleine groepjes. Deze gesprekken gingen ook echt over het systeem en zoetwatervoorziening, dus het onderwerp leeft zeker bij deze groep boeren. Een goed vervolg zouden we vinden een drainageworkshop waarbij boeren concreet met hun eigen situatie aan de slag gaan aan de hand van vragen die wij op papier hebben gezet en met hulp van Rutten, Werner, Johan en data van de GO-FRESH consortiumleden.

Hierbij een foto-impressie:

• Akkerbouw test opslag van

aflopend duinwater in kreekruggen

Boer gebaat bij zoetwaterbel

Als het peil in sloten te veel rijst, wordt zoet water nu de Westerschelde ingepompt. Zonde, want zoet water is schaars. Daarom testen akkerbouwers wateropslag in kreekruggen.

door Frank Balkemands

Zid je net zien. Groepen twintig boeren op een Semoekerse akker samen om een kleine lokale zoetwatervoorziening te bekijken, komt het zoete water met bakken van boven.

Toch is kennis van het zogeheten kreekruginfiltratiesysteem een nat pak waard. Zoet water is schaars in het verdrinkende Zeeland. Het zit bijna uitsluitend in duinen en kreekruggen. Het infiltratiesysteem kan voor veel akkerbouwers een uitkomst zijn. Het is toepasbaar in grote delen van de provincie.

De broers Werner en Henry Louwerse, die bloemkool en venkel telen, alsmede hun buurman Jan Sandense beproeven het systeem al twee jaar als onderdeel van het innovatieprogramma Go-Fresh. Dat voorziet in drie methoden om de fruitteelt en de akkerbouw te voorzien van meer zoet

water, zonder dat dat uit de kreekrukt komt.

Bij Semoekerse wordt afstromend duinwater benut. Als het peil in de nabijgelegen doot hoog genoeg is, wordt het water via een oversluit doorgeleid naar het perceel waarin een fijnmazig drainagestelsel is aangelegd. Dankzij peilgestuurde drainage kan zoet oppervlaktewater in een bestaande kreekrug infiltreren. Zo kan de zoetwaterbel in de kreekrug langzaam groeien.

„In het werk”, glundert Werner Louwerse. „In twee winters is de zoetwaterbel in de kreekrug met 2 tot 3 meter gegroeid tot 15 meter.” Dat is de bedoeling, want de zoetwaterbel verdringt het onderliggende zoute grondwater.

Louwerse kan per strook het peil sturen door de drain dicht te zetten of water versneld af te voeren. Hij merkt dat hij in het voorjaar minder smel last heeft van drage grond, waardoor de wortels van de jonge gewassen langer vochtig blijven en planten beter groeien. Ook is de vochtbalans op het perceel gelijkertijd verbeterd. Het resultaat: een betere opbrengst.

• Werner Louwerse bij een inlaat van de hoofd drainage, „Hierin regel ik het peil.” foto: Dirk Jan Gijzen

Louwerse. „Het geeft perspectief voor onze toekomst.” In de toekomst moet blijken hoeveel water hij via een horizontale diepdrain aan de gegroeide zoetwaterbel mag onttrekken. Dat is nu aan wettelijke regels gebonden.

Go-Fresh is een initiatief van de gemeenten Borssele, Veere en Schouwen-Duiveland, waterschappen ZLTO en enkele stichtingen. Het vijfjarige experiment kost acht ton en loopt tot 2018. Deltarex, Acadia Water, KWR Waterresearch en de HZ leveren de kennis.

Voor de fruitteelt, die veel zoet water nodig heeft, is een voorlopige ondergrondse opslag van zoet water ontwikkeld: de Freshmaker. Carla Michielzen (ZLTO): „Voor de akkerbouw die alleen voor bepaalde gewassen om water ver-

gen zit, is het infiltratiesysteem een goed alternatief. Met 10 tot 20 cent per kubus water scheelt het de helft.”

Voor laaggelegen gronden waar door de hogere opwaartse druk geen zoetwaterbel kan worden opgebouwd, zoals in hartje Schouwen-Duiveland, wordt het systeem Drainsluis beproefd. Esther van Baaren van Deltarex: „Dat zorgt ervoor dat zout water wordt afgevoerd en de planten door aanleg van diepe drainage kunnen profiteren van de beperkte zoetwatervoorraad. Het draait erom de wortelzone voldoende zoet te houden.”

Nog drie jaar meten en de Zeeuwse akkerbouw weet of de systemen een investering waard zijn.

***

Drainsluis wordt getest in laaggelegen gronden. Het draait erom de wortelzone voldoende zoet te houden!

Esther van Baaren, Deltarex

***

Het infiltratiesysteem kost akkerbouwers 10 tot 20 cent per kubus

Carla Michielzen, ZLTO